

Maria Sorlí Fresquet, regidora del Grup Municipal Compromís per Alcalà i Alcossebre, i seguint allò disposat a l'article 97 del ROF, a l'article 116 de la Llei de Règim Local de la Comunitat Valenciana, presenta al Ple per al seu debat i, si s'escau, aprovació, la següent

MOCIÓ PER A L'APLICACIÓ D'UNA VISIÓ RURAL EN L'APLICACIÓ DE LLEIS I POLÍTIQUES PÚBLIQUES

El problema de la despoblació és un problema endèmic també al País Valencià, tant a zones interiors com també en comarques costaneres com la nostra, on podem trobar municipis que perden habitants en favor d'altres que actuen de capitalitat de comarca, o que han tingut un desenvolupament econòmic més gran, acaparant la majoria de serveis. El nostre municipi no n'és una excepció (si consultem la web ARGOS, veurem que Alcalà de Xivert-Alcossebre van perdre, entre 2012 i 2018, vora 1.500 habitants).

Aquesta tendència que sembla imparable, no és nova. Com demostren les dades, és un efecte històric basat en diversos processos econòmics i socials que han anat desenvolupant-se durant dècades fins a arribar a la situació actual. Aquest fenomen s'ha vist afavorit per la crisi del sistema agropecuari tradicional, fruit de diverses transformacions culturals agrícoles, de l'enfortiment dels canals comercials internacionals; les males comunicacions i el difícil accés a molts pobles, i també per la concentració econòmica a les ciutats, per posar alguns exemples. Des de Compromís per Alcalà i Alcossebre, ja vam posar este tema damunt la taula al Ple Ordinari de Maig de 2020, on vam aconseguir que s'aprovara una declaració institucional amb una bateria de propostes per tal de solucionar aquest problema, i que van derivar, amb el temps, en l'aprovament de Declaracions Institucionals amb vistes a millorar el transport públic, de crear un Consell Municipal de Cultura, etc. Finalment, tenim com a fruit d'estes propostes el Pla Reviu, que pretén aminorar el problema de despoblament a Alcalà des de múltiples ve

Però, també algunes decisions polítiques com el Plan de Estabilización de 1959, o la contínua pèrdua de serveis públics promoguda per les administracions superiors, que han anat afavorint el traspass de població des de les zones més rurals a altres cada vegada més densament poblades, tenen molt a veure en els processos de despoblament.

Aquesta situació genera enormes desequilibris geogràfics amb zones molt densament poblades front a altres amb densitats molt baixes, de fet el 70,6% de les poblacions de la Comunitat Valenciana tenen menys de 5000 habitants, si mirem les que no arriben a 1000 suposen el 40% dels pobles, una situació que indica que el nostre territori està estructurat en una immensa majoria de pobles menuts amb densitats molt baixes, que marquen diferències poblacionals inclús dins de la mateixa comarca, agrupant a vora el 63% de la població en sols el 10% de la superfície.

Aquesta tendència històrica ha provocat una cada vegada més acusada taxa d'envelliment dels pobles que pateixen la despoblació, la pèrdua contínua de serveis públics i una cada vegada menor capacitat pressupostaria per als ajuntaments a causa d'un sistema de finançament totalment obsolet i pensat per a grans ciutats, tot fenòmens que es retroalimenten entre ells.

Grup Municipal Alcalà i Alcossebre

És per tot això que en aquest cas volem tractar la vessant més política del problema, i la que pot ser una de les que més intervinga en el possible canvi de tendència.

La solució a la despoblació actual passaria per un canvi de política radical, de caràcter transversal, que començara per assumir la responsabilitat de la pròpia política i de les institucions que li són mecanisme, en l'abandó dels i de les joves de les zones rurals. En segon lloc caldria un pla de xoc per frenar el procés amb un canvi de les polítiques que afecten el conjunt del territori valencià, sota la premissa del seu reequilibri. En tercer lloc cal activar polítiques de reversió de la situació, basades en sistemes de discriminació positiva per a la ruralitat.

Assumim que es tracta d'un procés molt ambiciós, però també que resulta urgent activar diverses mesures transitives, que tenint un cost mínim i no suposant canvis radicals, sí posen fil a l'agulla d'abordar el problema de la despoblació.

L'elaboració de lleis, normes i polítiques públiques es decideix lluny d'aquestes zones més rurals i això, amb el fet que la majoria de la població fa vida en ambients urbans i ha trencat la connexió amb el món rural, provoca que a la producció legislativa i política es done per fet que el que és bo per a les zones més poblades ho és per al general del territori, i això no és així, els pobles menuts tenen problemàtiques i capacitats diferents de les d'una gran ciutat.

Aquestes diferències són les que marquen les grans desigualtats entre la ciutadania de les zones despoblades i les més urbanes.

Per a evitar això cal que el legislador siga conscient dels processos que actuen quan es canvia d'escala poblacional i que per tant, la mateixa llei, norma o programa, pot suposar una oportunitat per a una part del territori i al mateix temps, un inconvenient per a una altra.

Cal tindre clares les conseqüències de les diferents iniciatives des del punt de vista de la seua aplicació, en el moment que s'estan elaborant, cal tindre un filtre previ a la publicació que adapte tota la producció legislativa o politicoadministrativa als efectes en el món rural.

Exemples d'això n'existeixen al món, el cas més reeixit és el del "Canadian Rural Secretariat" i l'aplicació que fa del que denominen Lent Rural que s'encarrega de coordinar els diferents governs federals centrant-se en els temes rurals i que s'encarrega de controlar els efectes de les polítiques i programes de les diferents administracions sobre les zones més rurals, a més de proposar millores per a mitigar aquests efectes. També existeix un organisme semblant a Anglaterra, i a l'Estat tenim l'exemple de Navarra que va ser pionera en el que anomenen "ruralitzar les lleis" que s'ha plasmat amb la conformació d'un grup de treball amb persones expertes que han publicat una sèrie de propostes per a millorar la legislació tenint en compte els efectes al món rural.

PROPOSTES D'ACORD

El Ple de l'Ajuntament d'Alcalà de Xivert insta al Consell perquè:

1. Cree una oficina o grup de treball.
 - Conformada pels diferents nivells de l'administració i expertes i experts en les diferents àrees involucrades, que promoga fòrums a escala local que compartisca informació, aprenga, col·labore i alinee els programes i serveis autonòmics a les necessitats i prioritats rurals.
 - Aquests fòrums serviran d'informadors de l'oficina, així com de nexa amb aquesta dels pobles i estaran conformats pels municipis, les diputacions i els agents socials locals.
 - Amb la funció de revisar totes les lleis, les polítiques o els programes que s'estan elaborant pel Consell i les Corts, per fer propostes de millora i adaptació al món rural:
 - Elaborarà informes, amb caràcter preceptiu, durant la fase d'avantprojecte de llei del Consell, perquè aquest l'adapte als requeriments informats.
 - Durant el procés parlamentari d'una proposició de llei, aquest informe serà tingut en compte en la fase d'al·legacions per a adaptar la proposició, així com si l'oficina o grup de treball ho troba oportú podrà comparéixer en la fase de participació pública sols amb la seua sol·licitud sense esperar l'acceptació de cap grup parlamentari. Per això caldrà adaptar el Reglament de les Corts.
 - Emetrà un informe anual a les Corts i les diferents Direccions Generals amb l'activitat duta a terme durant l'exercici i les iniciatives clau a emprendre.
 - Elaborarà sistemes de dades i indicadors territorials amb els protocols adequats de coordinació i col·laboració.
2. Incorporació al pressupost anual de la Generalitat de la perspectiva estratègica definida en el Pla Estratègic Participat contra la Despoblació.
3. ~~Posa en marxa, aprova i mantinga~~, en qualsevol cas, un Fons Econòmic específic incondicionat per als territoris despoblats de la Comunitat, en general, i per a iniciatives singulars de valor estratègic, en particular.
4. Adopte mesures de discriminació positiva en les diferents àrees de gestió competència de la Generalitat, no sols des del punt de vista del contingut de les polítiques sectorials, sinó també des del punt de vista de l'agilització de tràmits administratius i burocràtics en matèria de concessions, llicències i autoritzacions, entre altres possibilitats.
5. Inste al Govern Central perquè revise el sistema de finançament dels municipis, i en particular els que es troben en risc de despoblació, per garantir la prestació dels serveis públics responsabilitat dels ens locals.

Alcalà de Xivert, 11 de novembre de 2021